

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ

УДК 378.016:004

Наталія Бахмат, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та методик дошкільної і початкової освіти
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ

У статті обумовлена необхідність модернізації педагогічної підготовки вчителя початкової школи. Показано зміну філософії педагогічного навчання і виховання в умовах впровадження інформаційних технологій у початковій і вищій школі. Визначено основні чинники впливу на конкурентоспроможність вчителя та обумовлена необхідність розробки ІТ-орієнтованого педагогічного освітнього середовища для вдосконалення системи його педагогічної підготовки.

Ключові слова: педагогічна підготовка, інформаційні технології, електронні освітні ресурси, конкурентоспроможність, ІТ-орієнтоване педагогічне освітнє середовище.

Лит. 11.

Наталья Бахмат, кандидат педагогических наук,
доцент кафедры теории и методик дошкольного и начального образования
Каменец-Подольского национального университета имени Ивана Огиенко

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ ПЕДАГОГА В УСЛОВИЯХ ИНФОРМАТИЗАЦИИ ОБРАЗОВАНИЯ

В статье обусловлена необходимость модернизации педагогической подготовки учителя начальной школы. Показано изменение философии педагогического обучения и воспитания в условиях внедрения информационных технологий в начальной и высшей школе. Определены основные факторы влияния на конкурентоспособность учителя и обусловлена необходимость разработки ИТ-ориентированной педагогической образовательной среды для совершенствования системы его педагогической подготовки.

Ключевые слова: педагогическая подготовка, информационные технологии, электронные образовательные ресурсы, конкурентоспособность, ИТ-ориентированная педагогическая образовательная среда.

**Natalia Bakhmat, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of Theory and Methods of the Pre-school and Primary School Education Department
Kamianets-Podilsky National University by I. Ohienko**

IMPROVING A TEACHER'S PEDAGOGICAL TRAINING UNDER CONDITIONS OF INFORMATIZATION OF EDUCATION

In the article considered the need to modernize pedagogical training of primary school teacher. Showed the change in philosophy teacher training and education in the implementation of information technology in elementary and high school. The main factors affecting the competitiveness of teachers and due to the need to develop IT-focused pedagogical educational environment for improvement of its pedagogical training.

Keywords: pedagogical training, information technology, electronic educational resources, competitive ability (competitiveness), IT-focused pedagogical educational environment.

Постановка проблеми. Інтенсифікація міжнародного педагогічного обміну, збільшення відкритості освітніх систем світу, їх взаємозв'язки в інформаційному просторі Інтернет відкривають додаткові можливості для більш ефективного інтегрування педагогічної освіти України у світовий навчальний процес.

Однак, сучасний світовий простір є надзвичайно конкурентним і від якості освіти залежить, яке місце займатиме в ньому Україна. Основні положення розвитку освіти визначено в Концепції та Програмі розвитку в Україні системи освіти протягом життя; в Національній стратегії

розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки; в Концепції освіти дорослих в Україні; в Законах України “Про освіту” та “Про вищу освіту”. Задля перспективного розвитку країни всі дії політиків, науковців, освітян повинні бути спрямовані на формування конкурентоздатності науки, промисловості та освіти. Адже майбутнє нашої держави знаходиться в прямій залежності від багатьох чинників, серед яких найбільш важливим з них є високий рівень інтелектуального розвитку, творчого потенціалу підростаючого покоління, сформованість стремління та мотивації до засвоєння нових знань, креативного мислення,

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ

що можуть виступати показниками конкурентоспроможності у світовому просторі.

Сучасні наукові дослідження в значній мірі присвячені методологічним засадам фахової підготовки педагога в контексті модернізації освіти. Проблеми модернізації педагогічної діяльності та шляхи їх вирішення відтворені у працях В.Ю. Бикова, В.І. Бондаря, В.П. Безпалька, С.У. Гончаренка, О.А. Дубасенюк, М.І. Жалдака, І.А. Зязюна, Л.А. Карташової, Є.І. Машбиця, Н.В. Морзе, М. М. Поташника, П.Ю. Сауха, О.М. Спірін та інших науковців.

У роботах дослідників здійснено аналіз системно-структурних особливостей професійної підготовки педагога до виробничої діяльності, розкриваються її теоретико-методологічні основи. Разом з цим, слід відзначити відсутність дослідження проблеми вдосконалення педагогічної підготовки педагога – вчителя початкових класів – в умовах інформатизації освіти.

Метою даної статті є розкриття модернізації педагогічної підготовки вчителя початкової школи шляхом створення ІТ-орієнтованого педагогічного освітнього середовища.

Виклад основного матеріалу. Провідними ідеями розвитку сучасної освіти є гуманізація та неперервність. Згідно з визначенням Міжнародної комісії з освіти XXI століття при ЮНЕСКО неперервна освіта повинна об'єднувати всю діяльність та ресурси в галузі освіти та спрямовувати їх на досягнення гармонійного розвитку потенційних здібностей особистості та прогресу в перетворенні суспільства. Неперервна педагогічна освіта у вищих педагогічних навчальних закладах (ВПНЗ) реалізовується шляхом [2]:

- забезпечення наступності змісту та координації навчально-виховної діяльності на різних ступенях освіти, які функціонують як продовження попередніх і передбачають підготовку осіб до можливого переходу на наступні ступені;

- формування потреби та здатності особистості до самонавчання;

- оптимізації системи перепідготовки працівників і підвищення їх кваліфікації (модернізації системи післядипломної освіти на основі відповідних державних стандартів);

- створення інтегрованих навчальних планів і програм;

- формування й розвиток навчально-науково-виробничих комплексів ступеневої підготовки фахівців;

- запровадження й розвиток дистанційної освіти;

- організація навчання відповідно до потреб

особистості і ринку праці на базі професійно-технічних та вищих навчальних закладів, закладів післядипломної освіти, а також використання інших форм навчання;

- забезпечення зв'язку між загальною середньою, професійно-технічною, вищою та післядипломною освітою.

Неперервність педагогічної освіти вчителів початкових класів впливає також і на формування та розвиток їх педагогічної майстерності.

Модернізація системи освіти, зокрема педагогічної підготовки вчителів початкових класів, виділяється новими концептуальними підходами до формування і розвитку особистісних якостей педагога з урахуванням загальноєвропейських, вітчизняних та регіональних стандартів.

У нових інформаційних умовах спостерігається зміна філософії педагогічного навчання і виховання у вищих педагогічних навчальних закладах (ВПНЗ), поступове формування нових фахових якостей педагога в галузі початкової освіти, коли він уже не виступає в ролі пасивного передавача підготовленої навчальної інформації, а стає креативним творчим лідером, засновником педагогічних інновацій, яскравою індивідуальністю, яка реалізовується у тісній співпраці із суб'єктами навчально-виховного процесу.

Сучасний, конкурентоздатний учитель початкових класів на всіх етапах свого професійного становлення має виступати інтегратором ініціатив і стратегій творчого інноваційного особистісного педагогічного саморозвитку та самореалізації.

У початковій школі досягнення суттєвого підвищення ефективності й якості навчання та виховання можна досягти за вирішення педагогічної проблеми активізації пізнавальної діяльності учнів. Виокремлюючи зазначене як мету навчання в початковій школі, зауважимо, що її можна досягнути за умови формування пізнавального інтересу. В останні роки чинниками, які впливають на формування пізнавального інтересу учнів можна визначити:

- представлення змісту навчального матеріалу за використання традиційних методів та засобів форм та інформаційних технологій (ІТ);

- спільної пізнавальної діяльності суб'єктів навчання за використання традиційних методів, засобів та форм навчання та ІТ;

- окреслення практичної значущості наданих знань;

- специфіка викладу навчального матеріалу за використання традиційних методів, засобів та форм навчання та ІТ;

- створення педагогічної ситуації досягнення успіху кожним учнем;

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ

- врахування індивідуально-типологічних характеристик кожного учня;
- врахування у навчальному процесі досягнень науки;
- використання засобів, форм та методів навчання, які ґрунтуються на ІТ.

Отже, найважливішим досягненням використання ІТ у початковій шкільній практиці є розвиток умінь та навичок самостійної пізнавальної діяльності, зокрема, та: забезпечення індивідуалізації навчання; можливість врахування вікових особливостей учнів; забезпечення інтерактивності; формування мотивації навчання за ефектного подання навчального матеріалу (використання мультимедіа); можливість здійснення динамічного та систематичного контролю та оцінювання рівня знань; включення творчих та креативних завдань; створення адаптивного навчального середовища; формування рефлексії учнів; можливість впровадження елементів дистанційного навчання.

Окрім того, в початкових класах ІТ можна використовувати як засіб для доповнення традиційних форм навчання організації навчально-пізнавальної діяльності. Це можуть бути додаткові дистанційні уроки за нестандартних умов (пандемія, захворювання учня, стихія тощо), електронне спілкування з батьками, розсилка повідомлень організаційного характеру, проведення батьківських зборів тощо.

Звужуючи проблему ефективності впровадження ІТ у початкових класах і актуальності використання ІТ у педагогічній діяльності до проблеми фахової підготовки у ВПНЗ сучасних вчителів початкових класів та, ґрунтуючись на викладеному вище, можна зробити припущення, що педагогічна підготовка конкурентоздатних учителів початкових класів потребує більш глибокого дослідження, коригування та вдосконалення відповідно до неперервного розвитку ІТ та вимог, які формує інформатизація освіти до сучасного педагога в галузі початкової освіти.

Відповідного загострення актуальність цієї проблеми набуває саме з огляду на інформатизацію освіти, що генерує необхідність подолання викладачами та студентами ВПНЗ цифрового та інформаційного розриву, розширення можливостей їх доступу до інформаційних ресурсів і, зокрема, до електронних освітніх ресурсів (ЕОР).

Також однією із головних умов, які актуалізують означену вище проблему формування конкурентоздатного вчителя початкових класів, убачається найповніше розширення та підсилення неперервної

теоретичної педагогічної підготовки вчителів до практики роботи в школі, можливості спілкування в професійному оточенні, ще у процесі навчання у ВПНЗ.

Належна особистісно зорієнтована диференційована педагогічна підготовка вчителів початкових класів на всіх етапах навчання у ВПНЗ має сприяти непевному фаховому та особистісному розвитку та професійному становленню педагога, який характеризується високим рівнем професійної майстерності та сформованими якостями конкурентоздатного фахівця.

В сучасному світі, який означається стрімко зростаючим процесом інформатизації та комп'ютеризації, поширюваною тенденцією міграції населення, що зумовлена процесами глобалізації, освіта та педагогічна освіта, зокрема, перетворюється із закінченого процесу в нескінченний. Адже людина, яка прагне гідного соціального стану та позиції у суспільстві і бажає бути конкурентоспроможною на ринку праці, повинна неперервно навчатися новому, засвоювати як нові знання, так і набувати нових умінь і навичок. Неперервна освіта означає не тільки освіту впродовж всього життя, а й передбачає постійний перехід на більш високі рівні, якісний і кількісний прогрес людини в оперуванні своїми професійними знаннями і вміннями, набуття життєвого і професійного досвіду [2].

Важливим поступом у вирішенні означеної низки проблем є те, що на сьогодні апіорі стає впровадження ІТ у систему навчання вчителів у ВПНЗ. Це явище незаперечно суттєво розширює та збагачує можливості подання навчально-методичних матеріалів, додає можливість збільшити арсенал засобів їх ефективного насичення, унаочнення і доступності.

Формування вмінь майбутнього вчителя до використання ІТ у роботі можна вважати одним із компонентів їх готовності до інноваційної педагогічної діяльності, оскільки зазначене вимагає його різнобічної обізнаності та відповідного рівня компетентності в сучасних інноваційних педагогічних технологіях.

Уже в останні роки характерним атрибутом систем навчання ВПНЗ відзначається інноваційне розширення площини впливу ІТ. Це вивчення інформаційних технологій як окремої дисципліни та технічних засобів навчання інших дисциплін, створення ЕОР – веб-сайтів навчального закладу, профільних сайтів, сайтів викладачів, співтовариств та об'єднань. Зазначені атрибути інформатизації вищої педагогічної освіти опосередковано сприяють взаємодії та

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ

співробітництву у навчальному середовищі віддалених один від одного суб'єктів навчально-виховного процесу.

Збільшення інформаційних потоків в освітній галузі внаслідок функціонування мережі Інтернет, розгалуження соціальних професійно-спрямованих Інтернет-спільнот [1; 4; 10; 11] надають нових якостей впливу ІТ на педагогічну підготовку та динаміку інноваційних характеристик сучасного вчителя початкових класів.

Як стверджують С.Г.Литвинова та Н.Т.Задорожна "Розбудова віртуальних предметних спільнот, як інноваційний процес в загальній середній освіті, створила умови для підтримки діяльності вчителів-новаторів. В останні роки багато робиться для того, щоб використати досвід обміну знаннями і залучити вчителів-предметників до участі в житті реальних предметних спільнот, де у рамках окремої спільноти усі учасники можуть обмінюватися повідомленнями, текстовими документами, відео та аудіо файлами, а також знаннями, які вони можуть використати у своїй діяльності. Нові комунікаційні технології такі, як web-технології, забезпечують можливість вчителям співпрацювати з іншими вчителями, дізнаватися про нові ресурси і можливості впровадження їх у навчально-виховний процес і як наслідок, сприяти підвищенню якості шкільної освіти" [3].

Використання ІТ у педагогічній підготовці майбутніх учителів початкової школи набуває подвійного значення:

- по-перше, творчий підхід викладачів ВПНЗ суттєво стимулює розумову активність студентів, розкриває у них якості творчої особистості, поглиблює мотивацію їхньої професійної діяльності;

- по-друге, педагог, який був суб'єктом творчого навчального середовища у ВПНЗ, стає здатним до його успішної реалізації в педагогічній практиці в школі.

За впровадження та використання ІТ очевидно є індивідуалізація навчально-виховного процесу, що наближує навчальну діяльність до потреб та інтересів кожного, забезпечує підвищення їх пізнавальної активності.

Практика показує, що раціональним та системним використанням ІТ у системі вищої освіти створюються психологічно зручні умови навчання та виховання поведінки в інформаційному просторі, самооцінювання, мотивації особистісних досягнень і саморозвитку, розширення кола інтересів та особистого професійного світогляду. Отже, систему навчання у ВПНЗ, досягнення сучасної науки та

впровадження інновацій у навчально-виховний процес можна розглядати як три основні фактори впливу на формування конкурентоспроможності вчителя початкових класів.

У матеріалах міжнародної виставки наголошувалось на тому, що конкурентоспроможний учитель є головною умовою інноваційного розвитку сучасного навчального закладу, а його конкурентоспроможність є якісним показником професійної діяльності. Конкурентоспроможність визначається як стійка особистісна властивість свідомо і творчо реалізувати професійну компетентність за достатнього рівня володіння необхідними знаннями, вміннями та особистісними характеристиками [6].

Засоби та форми, які використовуються у навчально-виховному процесі створюють підґрунтя для досягнення цілей навчання та формують навчальне середовище, умови якого мають безпосередній вплив на діяльність та розвиток суб'єктів навчання і організацію навчально-виховного процесу.

Як зазначає В.В. Лапінський "одним із основних напрямів вирішення проблеми підвищення якості освіти є розвиток матеріальних і нематеріальних складових систем навчання, введення до їх складу високотехнологічних засобів діяльності, досягнення на цій основі нового, більш високого рівня навчально-виховного процесу. Постає завдання суттєвого вдосконалення такої складової системи навчання, яка набула назви навчально-виховного середовища, або навчального середовища (НС)" [5].

Проте, глобальна інформатизація об'єктивно змінює традиційне навчальне середовище педагогічної підготовки вчителів у ВПНЗ, відбуваються трансформаційні зрушення в структурі та співвідношенні традиційних і інноваційних засобів та форм. Зміни мають системний характер і безпосередньо впливають на розвиток процесу професійної підготовки педагогів та формування їх конкурентоздатності.

У останні часи стрімким розвитком ІТ та їх поширенням в системі освіти започатковується нова форма навчального (освітнього) середовища – інформаційно-освітнього середовища. У наукових дослідженнях Л.В. Панченко надано узагальнення визначень інформаційно-освітнього середовища, зроблене на основі дослідження низки робіт різних науковців. Дослідниця з'ясувала, що інформаційно-освітнє середовище розглядається в таких аспектах [7; 8]: як сукупність умов і впливів у одному оточенні; як сукупність апаратних, програмних, методичних, інформаційних, інтелектуальних, фінансових

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ

ресурсів; як педагогічна система, що включає учнів, викладачів, засоби навчання; як чинник розвитку особистості тих, хто навчається, і тих, хто навчає, та розкриття їхнього творчого потенціалу й талантів.

Вимоги до сучасного вчителя, як конкурентоздатного сучасного фахівця, та зміни в ІТ-забезпеченні шкільної освіти, які відбулися в останні роки, зумовлюють необхідність розроблення ІТ-орієнтованого педагогічного освітнього середовища з позиції системного підходу. Виділення мотивів суб'єктів навчально-виховного процесу ВПНЗ у процесі впровадження у педагогіку інновацій дозволяє обґрунтувати єдність ІТ та педагогічних процесів.

Проблему становлення та розвитку ІТ-орієнтованого педагогічного освітнього середовища можна вважати однією із ключових методологічних та прикладних проблем сучасної педагогічної науки в умовах глобалізації. Системний підхід дозволяє трактувати ІТ-орієнтоване педагогічне освітнє середовище (ІТ ПОС) як сукупність елементів педагогічного інформаційного простору, сформованого з електронних освітніх ресурсів, в якому відображається інформація про суб'єктів навчання, інфраструктуру, що забезпечує їх доступ до навчально-методичної інформації та інформаційних потоків, які знаходяться та з'являються у світових педагогічних мережах.

У процесі навчання педагогіки вчителів початкових класів у ВПНЗ значний обсяг займають відносно самостійні види діяльності студентів за загального зменшення відсотку спільної з викладачем аудиторної роботи. Формуванню навичок самостійної діяльності студентів сприяє створення викладачем навчальної ситуації, виокремлення педагогічної задачі та управління діяльністю студентів з її вирішення за використання ІТ та обґрунтованих методик навчання педагогіки. Інструментом досягнення поставлених цілей може бути ІТ ПОС.

Основоположними структурними елементами ІТ ПОС має бути база навчально-методичних матеріалів та відомостей про суб'єкти навчання; електронні посібники; засоби діагностики та контролю навчання тощо. Передбачається, що ІТ ПОС може використовуватись для: збереження та подання навчального матеріалу; збереження бази педагогічних задач та завдань для самостійного та групового виконання; організації самостійної пізнавальної діяльності; здійснення поточного та підсумкового контролю; викладу широкого спектру довідкового матеріалу; організаційної роботи та управління навчально-виховним процесом.

Попереднє дослідження ролі ІТ у підготовці вчителів початкових класів, в контексті системного підходу, дозволяє виділити низку важливих функцій ІТ ПОС, які сприяють особистісному професійному розвитку вчителів та позитивно впливають на формування особистості: забезпечення взаємозв'язків між суб'єктами навчально-виховного процесу; узгодження міждисциплінарних зв'язків педагогічних дисциплін; зв'язок процесу педагогічної підготовки з розвитком інформаційних процесів; надання консультативної допомоги з різних аспектів навчання й професійної діяльності; надання аналітичної інформації про діяльність ВПНЗ України та особливості педагогічної підготовки вчителів в інших країнах, забезпечення емерджентності.

Доцільність створення ІТ ПОС у ВПНЗ обумовлюється: передовим досвідом інформатизації освіти в цілому та початкової освіти, зокрема пізнавальним інтересом студентів ВПНЗ до ІТ та їх ролі у діяльності вчителя; мотивацією саморозвитку; пошуком нових методів та форм організації навчально-виховної роботи у ВПНЗ та в початковій школі.

Користування можливостями глобальної педагогічної системи, прояви якої виокремлюються в мережі Інтернет, вбачається неможливим без чіткої концепції побудови національного ІТ-орієнтованого педагогічного освітнього середовища та його інтеграції у відповідні світові глобальні педагогічні мережі. Для досягнення зазначеного стає необхідним розв'язання низки задач методичного, методологічного та практичного характеру:

- розкрити системну сутність ІТ ПОС ВПНЗ як системи, орієнтованої на формування характеристик конкурентоздатного вчителя;

- проаналізувати специфіку та головні механізми впливу ІТ ПОС ВПНЗ на інноваційну педагогічну діяльність вчителя;

- обґрунтувати роль ІТ ПОС ВПНЗ у створенні взаємозв'язків та наступності між педагогічними дисциплінами ВПНЗ;

- визначити сутність та особливості педагогічної підготовки, які виникають в ІТ ПОС ВПНЗ;

- дослідити вплив інформатизації суспільства на динаміку розвитку ІТ ПОС ВПНЗ;

- здійснити прогнозування сценаріїв розвитку педагогічного середовища України на основі моделі ІТ-орієнтованого педагогічного освітнього середовища ВПНЗ;

- окреслити систему стратегічних цілей управління процесом педагогічної підготовки вчителів в умовах ІТ ПОС ВПНЗ.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ

Розроблення та впровадження ІТ ПОС може забезпечити одночасну участь широкого кола суб'єктів навчального процесу, активізувати пізнавальну діяльність кожного, сформулювати мотивацію та професійний інтерес, поєднати індивідуальне і групове навчання, впроваджувати елементи змагання та передбачити співучасть у розробці середовища.

Звісно проектування ІТ ПОС є складним процесом, який, відповідно до основних цільових показників неперервного навчання педагогіки у ВПНЗ визначає структуру та основоположні складові середовища, підготовку і структуру контенту, технологію його подання тощо.

Неперервність навчання педагогіки вчителів початкових класів у ВПНЗ передбачає взаємозв'язок, взаємозумовленість, наступність всіх педагогічних дисциплін, що складають педагогічну підготовку. Саме наступність вбачається необхідною умовою успішного функціонування ІТ ПОС.

Аналіз сучасних наукових досліджень демонструє, що інформатизація освіти спричинила підвищення популярності вивчення цього напрямку в педагогічній освіті та практичному використанні у педагогіці мережі Інтернет, соціальних й чмарних сервісів.

У останні часи в освіті все більшого поширення набувають чмарні технології, які надають користувачам мережі Інтернет (зокрема і майбутнім учителям початкових класів) доступ до електронних ресурсів та застосування програмного забезпечення в якості on-line сервісів. З огляду на зазначене, виникає потреба у вирішенні проблеми, яка полягає в необхідності обґрунтування теоретико-методологічних засад проектування чмаро орієнтованого середовища ВПНЗ як багатоаспектної відкритої динамічної системи, пошуку методологічних підходів, концептуальних положень, принципів, які сприятимуть педагогічній підготовці вчителів початкових класів в умовах інформатизації суспільства.

Висновки. Детальне вивчення процесу інформатизації педагогічної освіти, сутності його впливу на педагогічну підготовку вчителя початкових класів, виокремлення чинників ефективності введення ІТ у педагогіку у ВПНЗ вимагає теоретичного й методичного обґрунтування, а також розгляду та вивчення відповідного емпіричного матеріалу, отриманого в результаті спостереження та вивчення педагогічної термінології, а також узагальнення та короткого опису результатів наукових досліджень.

Підґрунтям успіху та конкурентоздатності сьогодишнього випускника ВПНЗ – майбутнього

вчителя початкових класів, на наш погляд, може бути створення ІТ ПОС. Його умови мають сприяти забезпеченню можливості формування готовності вчителів відійти від рамок традиційних форм організації навчально-виховного процесу, мотивації до творчого та креативного пошуку нових ефективних шляхів роботи з учнями початкових класів.

Потребується вдосконалення навчального середовища ВПНЗ та обґрунтування теоретико-методичних засад проектування ІТ ПОС педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів у ВПНЗ як відкритого, багатовимірного динамічного реального простору, що забезпечує взаємодію і співробітництво суб'єктів навчально-виховного процесу, розвиток особистісних якостей викладачів та студентів у процесі вирішення педагогічних задач.

1. Віртуальний клуб вчителів початкової школи [Електронний ресурс] / Сайт Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. – Режим доступу: <http://www.zoippo.zp.ua/pages/raznoe/spilnoty.html>. – Назва з екрана.

2. Єнигін Д.В. Засади розвитку педагогічної майстерності вчителів початкових класів у системі неперервної освіти / Д.В. Єнигін // *Современные научные исследования и инновации*. – Октябрь, 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://web.snauka.ru/issues/2012/10/18150>. – Назва з екрана.

3. Задорожна Н.Т. Методологія створення та координування віртуальних предметних спільнот на базі Веб-технологій [Електронний ресурс] / Н.Т. Задорожна, С. Г. Литвинова / – Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/.../Стаття_-04_Методологія_ст...э – Назва з екрана.

4. Інтернет-спільноти педагогічних працівників області [Електронний ресурс] / Сайт Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників. – Режим доступу: <http://oipopp.ed-sp.net/content/view/3240/15/> – Назва з екрана.

5. Лапінський В.В. Навчальне середовище нового покоління та його складові / В.В. Лапінський // *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. – Серія № 2. – Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: зб. наукових праць / Редація. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. – №6 (13). – С. 26 – 32.

6. Матеріали Четвертої міжнародної виставки "Сучасні заклади освіти – 2013" [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/events/2011.html>. – Назва з екрана.

7. Панченко Л.Ф. Розвиток інформаційно-освітнього середовища як необхідна умова вирішення завдань професійної підготовки у вищій школі / Л.Ф. Панченко, О.В. Адаменко // *Наук. пр. Донец. нац. техн. ун-ту. Сер.: Педагогіка,*

ЗНАЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

психологія і соціологія. – Донецьк: ДВНЗ “ДонНТУ”, 2008. – С. 164 – 166.

8. Панченко Л.Ф. Теоретико-методологічні засади розвитку інформаційно-освітнього середовища університету: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.10 / Л.Ф. Панченко; ДЗ “Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка”. – Луганськ, 2011. – 44 с.

9. Сайт РМО вчителів образотворчого мистецтва [Електронний ресурс] / – Режим доступу: http://solmoobraz.at.ua/news/priadnuemos_do_veh_spilnoti_vchitdiv_solonjanshhini/2012-08-30-2_ – Назва з екрана.

10. Спільнота вчителів початкових класів

Черкащини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.ippro.com.ua/attachments/article/298>. – Назва з екрана.

11. Створення новітніх освітніх спільнот у сучасному інформаційному просторі [Електронний ресурс] / Сайт Кафедри управління інформаційно-освітніми проектами Дніпропетровського обласного інститут післядипломної педагогічної освіти – Режим доступу: <http://journal.osvita-dnepr.com/publikatsiji/8-stvorennya-novitnikh-osvitnikh-spilnot-u-suchasnomu-informatsijnomu-prostorii>. – Назва з екрана.

Стаття надійшла до редакції 12.01.2015

УДК 371.134 – 057.875:81'243

Інна Ромащенко, кандидат педагогічних наук, доцент Академії муніципального управління, м. Київ

ЗНАЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

Стаття присвячена значенню самостійної роботи у процесі формування науково-дослідницьких умінь у студентів гуманітарних факультетів. Доведено значення науково-дослідницьких вмінь при підготовці компетентного фахівця. Обґрунтовано використання певних видів самостійної роботи для подальшого формування навичок науково-дослідницької діяльності студентів.

Ключові слова: науково-дослідницькі вміння, самостійна робота, інтелектуальні вміння, поетапне формування, рівні засвоєння знань, метод навчальних проектів, дослідницький підхід.

Літ. 11.

Інна Ромащенко, кандидат педагогических наук, доцент Академии муниципального управления, г. Киев

ЗНАЧЕНИЕ САМОСТЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ УМЕНИЙ СТУДЕНТОВ ГУМАНИТАРНЫХ ФАКУЛЬТЕТОВ

Статья посвящена значению самостоятельной работы в процессе формирования научно-исследовательских умений студентов гуманитарных факультетов. Обосновано значение научно-исследовательских умений в процессе подготовки компетентного специалиста. Обосновано использование определенных видов самостоятельной работы для последующего формирования навыков научно-исследовательской деятельности студентов.

Ключевые слова: научно-исследовательские умения, самостоятельная работа, интеллектуальные умения, поэтапное формирование, уровни усвоения знаний, метод учебных проектов, исследовательский подход.

Inna Romashchenko, Ph.D. (Pedagogy) Docent of Academy of Municipal Management, Kyiv

A PROBLEM OF INDEPENDENT EDUCATIONAL WORK ROLE IN CREATION OF SCIENTIFIC RESEARCH STUDENTS' SKILLS OF HUMANITARIAN DEPARTMENTS

The article analysis the problem of independent educational work is carried out in a pedagogical theory and practice. Taking into account the different points of view of scientists in relation to organization and realization of independent educational work are considered as the main reason of intellectual and cognitive activity.

Keywords: scientific-research skills, independent educational work, motivation, research approach.

Постановка проблеми. Якісна вища освіта, високий рівень професійної та науково-дослідницької підготовки студентів – майбутніх фахівців відіграють ключову роль у розвитку держави. Це передбачає пошук нових концептуально-методологічних засад підготовки фахівців з вищою освітою, потребує підвищення якості освітніх послуг і

супроводжується істотними змінами в педагогічній теорії та практиці.

Аналіз результатів освітньої практики показав, що Болонська система, яка зорієнтована на самостійну пізнавальну діяльність студента як основну форму здобуття знань з обраної спеціальності, по-новому визначає роль викладача в навчальному процесі. Високий рівень